STATENS BYGGEFORSKNINGSINSTITUT
AALBORG UNIVERSITET KØBENHAVN

BYGGETEKNIK OG PROCES

A.C. MEYERS VÆNGE 15
2450 KØBENHAVN SV
SBI.DK
CVR 29 10 23 84

+45 9940 2353
NIELS HALDOR BERTELSEN
NHB@SBI.AAU.DK

DATO 05.10.2020
JOURNAL NR: 843-00000

Emne8dagbog: TOR-sagen og nye tagmembrananvisninger

På panelmøde 3 fremlagde SBi/AAU emnet første gang. Baggrunden var Konkurrencerådets fokus på bl.a. TOR (Tagpapbranchens Oplysningsråd), og den afgørelse som de offentliggjorde den 31/5 2017, hvor TOR blev påbudt at ophæve samtlige TOR-Anvisninger.

SBi har på den baggrund igangsat arbejdet med 3 nye anvisninger om membraner til tagdækning. De har også afholdt et temamøde om Alment Teknisk Fælleseje (ATF) den 8/11 2017. På panelmøde 4 blev kort orientering om status på projektet, og TI orienterede om et morgenmøde den 8/5 2018 om the missing link. Nærmere information hos SBi og TI samt under emne 1 ved BSF og BvB. Fra panelmøde 7 er ATF vist i emne16dagbogen.

Indholdsfortegnelser:

Emne8dagbog: TOR-sagen og nye tagmembrananvisninger 1
25/8 2020: Panelmøde 8 hos TI – 3. Opfølgning på gamle emner 1
Status ved Ruut Peuhkuri og Ole Bønnelycke 2
Dialog i panelet af emne 8 2
23/5 2018: Panelmøde 4 hos Bygherreforeningen – 3. Deltagerinitiativer 2
Indlæg ved Peter Vogelius, SBi/AAU København 2
Deltagerdialog 3
Indlæg ved Mette Glavind, Teknologisk Institut 3
Deltagerdialog 3
23/11 2017: Panelmøde 3 hos Dansk Byggeri – 2. Nye emner til behandling 4
Indlæg om alment teknisk fælleseje med baggrund i fx TOR-sagen 4
SBi-initiativ: 3 nye SBi-anvisninger om membraner til tagdækning 4
SBi-initiativ: Temamøde om alment teknisk fælleseje den 8/11 2017 4
Dialog om emnet 5

25/8 2020: Panelmøde 8 hos TI – 3. Opfølgning på gamle emner

På panelmøde 3 den 23/11 2017 gav AAU SBi et indlæg, der kan sammendraget som følger:

- Efter Konkurrencerådets påbud til TOR modtog AAU SBi opfordringer fra både bygherrer og udførende om at etablere et alment teknisk fælleseje om tagdækning med membraner. AAU SBi har herefter igangsat et projekt finansieret af GI, LBF og BSF, som har til formål at udarbejde 3 SBi-anvisninger for tagdækning med membraner. Til projektet er knyttet en referencegruppe med leverandører, producenter og andre, og AAU SBi samarbejder med flere projektparter om udviklingen. Projektet gennemføres nov. 2017 – dec. 2019.
- Efterfølgende har Konkurrenceankenævnet den 13/9 2018 hjemvist Konkurrencerådets afgørelse om at ophæve TOR til fornyet behandling. Den 29/4 2020 udsendte

Konkurrence-og Forbrugerstyrelsen en pressemeddelelse om, at styrelsen efter vurdering af sagen og ikke mindst med afsæt i Konkurrenceankenævnets vurdering af sagen og deres beviser havde besluttet, at sagen lukkes. TOR vil således kunne genåbnes, men det er der så vidt vides ikke aktuelle planer om.

Status ved Ruut Peuhkuri og Ole Bønnelycke

De 3 SBi-anvisninger med følgende arbejdstitler er på vej, men forsinket:

- SBi-anvisning om specifikationer, egenskaber, normer og standarder for membraner til tagdækning.
- SBi-anvisning om projektering af membraner til tagdækning.
- SBi-anvisning om udførelse af membraner til tagdækning.

Den første anvisning forventes færdig først i 2021 og de 2 sidste sidst i 2021. Arbejdet har stået på i 3 år fra september 2018.

Efter 1½ års vurdering har Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og Konkurrencerådet jf. deres pressemeddelelse fra april 2020 taget Konkurrenceankenævnets afgørelse til efterretning. De har derfor lukket sagen om mulige konkurrencebegrænsende aftaler i den danske tagpap-branche efter konkurrencelovens §15. Se nærmere herom i https://www.kfst.dk/pressemeddelelser/kfst/2020/20200429-konkurrence-og-forbruger-styrelsen-lukker-sag-om-tagpap-branchen/. Når en sag lukkes efter konkurrencelovens §15, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vælge at tage sagen op igen på et senere tidspunkt, hvis væsentlige nye oplysninger skulle dukke op.

Dvs. at siden maj 2017 og frem til udgangen af 2021, hvilket er næste 5 årig, har byggeriet ikke haft anvisninger om tagdækning med membraner at bygge efter, som kan betegnes som alment teknisk fælleseje pga. Konkurrencerådets afgørelse.

TOR ville nu kunne genoptage sine anvisninger, men det vil de ikke gøre, hvorfor deres anvisningerne opfattes som ophævet og ikke eksisterende. TOR siger, at det er godt, at andre har taget over.

Dialog i panelet om emne 8

- 2 leverandører har lavet deres egen anvisninger.
- I 2019 udkom SBi-anvisning om tage. De 3 tagpapanvisninger bliver et supplement hertil.
- Det er godt, at byggeriet har lykkedes med at samle det gode op fra TOR-anvisningerne, som fx beskrive af, hvordan man anvender 2-lagsløsninger.

23/5 2018: Panelmøde 4 hos Bygherreforeningen – 3. Deltagerinitiativer

Indlæg ved Peter Vogelius, SBi/AAU København

Peter fremlagde sit indlæg med baggrund i vedhæftede præsentation.

Peter orienterede kort om SBi-projekt, som er støttet af Grundejernes Investeringsfond og Byggeskadefonden. Projektet gennemføres som en kortlægning over det næste år i samarbejde med Københavns Universitet, og den skal:

- Kortlægge alment teknisk fælleseje.
- Undersøge retspraksis i fortolkning af ATF.
- Etablere et fundament for den videre undersøgelse.

Baggrunden for projektet er forskellige udviklingstendenser i byggeriet som fx MgO-sagen og TOR-sagen. Alment Teknisk Fælleseje (ATF) er et uklart begreb, som spiller en central rolle i praksis og i brug af regler, og som kan afgrænse, hvorvidt en part handler uagtsomt. Det er vigtigt, at den nye forståelse af ATF ikke hæmmer konkurrencen og samtidig sikrer kvaliteten og samspillet med den øvrige regulering. ATF kan opfattes som samregulering og kvasiregulering mellem lovgivning på den ene side og praksis på den anden side, som det er vist i planche 4 i præsentationen.

Deltagerdialog

- Vil man bruge Voldgiftssager som erfaringsgrundlag og samarbejde med Voldgiftsnævnet? Det kommer an på de tidsmæssige ressourcer.
- Hvilken vægt vil der blive lagt til kildernes troværdighed, betydning og placering i kvalitetshierarkiet? Vi håber på, at få lavet en validitetsliste.
- Hvordan vil man kunne overbevise Voldgiftsretten om en ny forståelse af ATF? Det tager lang tid at skabe en forandring her, er I bevidste om det. Uddannelse er også en del af ATF, som vi ikke skal glemme, og herfra vil det sive ned gennem branchen til praksis.
- I Voldgiftssagerne kender man ofte ikke årsagen, idet man primært har fokus på det økonomiske ansvar. Herfra kunne det være interessant at høre en tidlig advarsel (Early Warning), hvor det er gået galt.
- Der henvises til indlæg af Paw Engsbye Rasmussen, BvB og Ole Bønnelycke, Byggeskadefonden under emne 1 ’CE-mærkning af byggevarer fx MgO-plader’.
- Det planlægges et indlæg fra SBi/AAU København om ATF på panelmøde 5 i Stående Byggepanel.

Indlæg ved Mette Glavind, Teknologisk Institut

Mette fremlagde sit indlæg mundligt uden præsentation.

Mette gav en kort status for morgenmødet på Teknologisk Institut den 9. maj 2018, som blev aftalt på panelmøde 3, og som havde fokus på ATF i forhold til ’missing-link’ mellem Byggevareforordningen og Bygningsreglementets funktionskrav. På mødet deltog 20-25 personer, og konklusionen var:

- At der ikke var enighed om problemets størrelse, og at byggeriets parter har svært ved at navigere i bunken af ATF’ere.
- At der er behov for en uvildig og samlet indgang til ATF, og at der bør skabes klarked over, hvad ATF dækker over.
- At SBi-projektet forventes at bidrage hertil, og at mødedeltagerne gerne vil inddrages deri.
- At der pt. ikke er konsensus om en fælles løsning, og at en mulig vej frem kunne være en differentieret diskussion om delemner, som senere kunne samles i et resultat, men samarbejde og koordinering af igangværende initiativer er en væsentlig forudsætning.

Deltagerdialog

- Syntes ikke mødet i sig selv gav noget.
- Hvor i processen er problemerne?
- Var mødet næsten ikke et panelmøde?

- Tomlen op til Paw's 9 forslag til beskrivelse af ATF, som han fremlage under emne 1 (ATF er ansvarlighed, uvildighed, saglighed, entydighed, gennemsigtighed, tidsfæstning, tilgængelighed, videndeling og åbenhed).
- Producenterne har meldt sig ud af diskussionen, men vigtigt med uvildighed.
- Det vil være svært at formulere ATF, der hvor vi ingen erfaringer har.
- Vi bør samles i en ny diskussion.

23/11 2017: Panelmøde 3 hos Dansk Byggeri – 2. Nye emner til behandling

Indlæg om alment teknisk fælleseje med baggrund i fx TOR-sagen
Indlæg v/ Ruut Peuhkuri, Statens Byggeforskningsinstitut (SBi) AAU København.

Ruut gav sit indlæg på baggrund i præsentation på 13 plancher, som er vedlagt referatet. Baggrunden var Konkurrencerådets fokus på bl.a. TOR (Tagpapbranchens Oplysningsråd), og den afgørelse som de offentliggjorde den 31/5 2017, hvor TOR blev påbudt af ophæve samtlige TOR-Anvisninger. Se bl.a. linkene:
- https://molio.dk/bygnet/nyhed/article/afgoerelse-af-sag-om-tor-anvisninger/
- https://www.kfst.dk/media/46145/afgoerelse-offentlig-ikke-fortrolig-tagpap-31maj2017-opt-09juni2017-endelig.pdf

SBi-initiativ: 3 nye SBi-anvisninger om membraner til tagdækning
Efter Konkurrencerådets påbud til TOR modtog SBi opfordringer fra både bygherrer og udførende om at etablere et alment teknisk fælleseje om tagmembraner. SBi har herefter fået et projekt finansieret af GI, LBF og BSF, som har til formål at udarbejde 3 SBi-anvisninger for membraner til tagdækning vedrørende:
- Normer, standarder, specifikationer og egenskaber.
- Projektering.
- Udførelse.

Til projektet er knyttet en referencegruppe med leverandører, producenter og andre, og SBi samarbejder med flere projektparter om udviklingen. Projektet gennemføres nov. 2017 – dec. 2019, og der planlægges foreløbige resultater tidligt i 2018.

SBi-initiativ: Temamøde om alment teknisk fælleseje den 8/11 2017
SBi har afholdt et temamøde i SBi's Rådgivende Forum den 8/11 2017, hvor man satte fokus på: 'Hvad er fremtiden for byggeriets almene tekniske fælleseje?'. Der var indlæg fra mange forskellige parter, og der var +100 deltagere. Se dagsorden og referatet på linket:
- http://kursus.sbi.dk/Pages/SBiOfflineCourseDetails.aspx?Course=29

Men hvad er alment teknisk fælleseje? På temamødet gav Stefan Gottlieb følgende forklaring jf. bekendtgørelse om kvalitetssikring:
- Alment teknisk fælleseje er en sum af praktiske erfaringer.
- Ydelser skal bl.a. kvalitetssikres i overensstemmelse med alment teknisk fælleseje.

- God kvalitetssikringsskik er et sæt af ofte uskrevne sædvaner, som er alment anerkendte.
- Alment teknisk fælleseje binder love og praksis sammen.

Dialog om emnet

- Man kan sige, at alment teknisk fælleseje er, hvordan vi gør det i praksis, hvorfor de ikke er nationale særregler, og man kan aldrig gøre dem til standarder.
- Hvis kravene er produktspecifikke, tager producenten ansvar for løsningen, og man skal følge hans vejledninger.
- Brug af alment teknisk fælleseje forenkler dokumentationen, for hvis man følger alment teknisk fælleseje, så kan man spare dokumentation og føle sig sikker på løsningen.
- Kan man ikke i SBi-anvisningerne inkludere, hvilke krav der stilles til specifikation, dokumentation og kontrol, hvis vi bruger alment teknisk fælleeje, eller hvis vi vælger at dokumentere selv?
- Hvordan fastlægger vi 'normer-praksis' for innovation og forsøg, som giver grundlag for udvikling og forandring?
- Alment teknisk fælleseje er den måde vi lærer af hinanden.
- Det, som ligger udenfor alment teknisk fælleseje, skal dokumenteres af den virksomhed, som har 'produktansvaret', og spørgsmålet er, om der ikke er mange 'leverandører', som ikke forstår deres ansvar for dokumentation?
- Fastlæggelse af alment teknisk fælleseje skal ske i en åben proces, og det skal være fagligt og praktisk erfaret.
- For øjeblikke betragter nogle alment teknisk fælleseje, som noget der begrænser konkurrencen i byggebranchen. Det er ikke rigtigt, idet det har til opgave at højne kvaliteten ved at stille erfaringsbaseret viden til rådighed for både udførende og rådgivere, så man også kan forebygge svigt og skader. Det er derfor vigtigt, at vi fastholder, at vi har ytrings- og forsamlingsfrihed jf. Grundlovens §§ 77 og 78 til at drøfte problemstillinger om alment teknisk fælleseje i byggeriet.
- Der blev foreslået et nyt møde om alment teknisk fælleseje, hvor flere meldte sig som deltagere. TI vil arrangere et møde med indlæg fra interesserede parter inden næste panelmøde.